

40., 41., 42.

A BUDAPESTI FERENCZ
JÓZSEF ORSZÁGOS
RABBIKÉPZŐ-INTÉZET
ÉRTESITŐJE

AZ 1918/1919, 1919/1920, 1920/1921. TANÉVEKRŐL.

BUDAPEST, 1921.
NEUWALD ILLÉS UTÓDAI KÖNYVNYOMDA
VIII. 01101-af 48.

40., 41., 42.

A BUDAPESTI FERENCZ
JÓZSEF ORSZÁGOS
RABBIKÉPZŐ-INTÉZET
ÉRTESITŐJE

AZ 1918/1919, 1919/1920, 1920/1921. TANÉVEKRŐL.

BUDAPEST, 1921.
NEUWALD ILLÉS UTÓDAI KÖNYVNYOMDA
VIII. Üllői-ut 48.

A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet működéséről az elmúlt három tanévben nem jelent meg értesítő és így ezen jelentés, minthogy a nyomtatási költségre jelen alakjában sem áll a költségvetésben fedezet rendelkezésre és e szükségletről is a vezérlő-bizottság elnöke kénytelen más uton gondoskodni, az 1918, 19—1920/21. tanévek történetének csak rövid összefoglalása lesz. A szokásos tudományos értekezés közzétételéről sajnálattal kell ezuttal lemondanunk.

Mély hálával emeljük ki, hogy a nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter ur az intézet összes tanárait ugyanazon kedvezményben részesítette, mint a többi állami tanárokat. Vonatkozik ez úgy az előléptetésre mint a természetbeni ellátás kedvezményeire. A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi miniszter ur gondoskodása az intézet egyéb szükségleteire is kiterjedt. Mindezek folytán sulyosan megpróbált intézetünk a nehéz viszonyok mellett is folytathatta vallásos, kulturális és hazafias működését.

A nm. miniszterium a numerus clausus folytán az intézet hallgatóira nézve keletkezett nehézségek elhárítása iránt jóakaratú és célhoz vezető intézkedéseket tett.

A vezérlő-bizottság az intézet dologi szükségleteinek fedezésére szolgáló elégtelenné vált összegek felemelése iránt tett előterjesztései tárgyalás alatt vannak.

1918/19. tanév.

A háboru elvesztése, amely hazánkat már eleve szétdarabolással fenyegette, a magyar zsidóság vezető tényezőit arra indította, hogy a letiport magyar nemzet érdekében a külföldi zsidóság körében akciót indítson. Evégből memorandumban fordult a nyugati zsidósághoz és egyéb a szent célt szolgáló kapcsolatokat keresett. Vezérlő-bizottságunk felhívására intézetünk is bekapcsolódott e munkába olyképen, hogy szavát a külföldi testvérintézeteknél Magyarország érdekében felemelte. Tette ezt egy héber és más nyelvű külön emlékiratban, melyben kifejtette

Magyarország történeti jogait, kulturális érdemeit és ezirányú rávárakozó feladatokat, hangsúlyozva azt is, hogy a magyar kormány az intézet iránt mindig kiváló jóakaratot tanusított és azt minden időben hathatós és nagylelkű pártfogásába vette. A magyar nemzet nemes liberalizmusára és kulturaszeretetére való utalással arra kérte tehát a testvérintézeteket: a londoni, párisi, firenzei, amsterdami, new-yorki és cincinatii rabbiképzőket, hogy maguk és fentartó testületeik vessék latba minden befolyásukat Magyarország integritása mellett. Ez egységesen vezetett akció keretében emlékirattal fordult a magyar rabbikar is a nyugati államok rabbijaihoz, hogy szenvedő hazánk sorsán enyhíteni próbáljanak.

1919 január havában forrongó eszmék között és a régi eszményektől való általános eltávolodás forró napjaiban az intézet tanári kara a tanárok által aláírt ünnepélyes nyilatkozatot tett a magyar nemzeti eszme, a magyar nemzeti kultúra és a hazafias rabbiképzés mellett. E messze elhangzott nyilatkozatunk a következőképen szólott:

Nyilatkozat.

Súlyos felelősségünk tudatában a közvélemény tájékoztatása céljából indítatva érezzük magunkat felszínre került jelenségekkel szemben a következő nyilatkozat közzétételére:

A zsidó vallás független országtól és államtól, néptől és nemzettől. Vallástörvényeink szerint zsidó az, aki a zsidó hitet vallja, tekintet nélkül arra, hogy születésénél fogva mely népnek és politikai hozzátartozóságánál fogva mely nemzetnek fia. Ezt a nézetet vallja a zsidóság kétezer év óta és ezt vallja ma is. Ezzel összefüggő megdönthetetlen tény, hogy a zsidóság már kétezer év óta csak vallás és nem nemzet vagy nemzetiség. Ezen az ősi vallási állásponton volt az Országos Rabbiképző Intézet mindig és ezen az állásponton van ma is. A zsidó vallás és a zsidó tudomány ápolása és a magyar nemzeti kultúra terjesztése főiskolánk feladata, ezt híven teljesítette a múltban és ezt híven fogja teljesíteni a jövőben is. Megfelelt és meg fog felelni annak az alapításakor neki kitűzött célnak, hogy a magyar zsidóságnak vallás-közösségünk büzgő szolgálata mellett a magyar nemzet ideáljait is ápoló hazafias rabbikat neveljen, azon ideálokat, amelyektől a magyar állam kormányzata intézetünkre vonat-

kozó elhatározásaiban magát vezetteti és a melyek folytán intézetünket állami jellegűnek tekinti.

Vallási eszméinknél és hittestvéri érzéseinknél fogva csüggtünk és csüggünk a Szent Földön, melegen üdvözlünk és támogatunk minden törekvést, amely érdekében folyik. Kétezer esztendő vértanusága elszakadhatatlan erős kötelékekkel kapcsol össze bennünket az egész világ zsidóságával, szívünk egész hevével és teljes erőnkkel támogatunk minden törekvést, amely bárhol elnyomott hitfeleink felszabadítására irányul. A zsidóság egyeteméhez törhetetlen hittestvéri hűséggel és szeretettel ragaszkodunk, de *politikai* áramlatoktól, amelyek annak kebelében különböző országokban, különféle viszonyokból és helyzetekből, okokból és célokból kifolyólag kisebb-nagyobb hullámokat vetnek — magunkat nem befolyásoltathatjuk. Azt vallottuk és azt valljuk, hogy a magyar zsidóság a magyar nemzet szerves része, az volt és az marad. A magyar zsidók vallásuk érintetlensége mellett a magyar nemzet fiai. Ebben a szellemben fogjuk munkánkat a felekezet és az ország javára folytatni.

Az Országos Rabbiképző Intézet tanári kara :

Budapest, 1919. január hó 13-án.

Dr. Blau Lajos igazgató,

Dr. Fischer Gyula,
Dr. Guttmann Mihály,
Dr. Hevesi Simon,
Dr. Klein Miksa,
Dr. Venetianer Lajos,

Dr. Weisz Miksa,
Balogh Ármin,
Dr. Bloch Henrik,
Dr. Dercsényi Móric,
Hausbrunner Vilmos.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium a Vezérlő-bizottsághoz intézett 13358.919 IIa. sz. a. kelt rendeletével az intézet tanári karának „ama hazafias nyilatkozatát, melyben a zsidóságnak a magyarság nemzeti eszméjéhez való hűségét hangsúlyozza s amelyben a maga részéről kijelenti, hogy az intézet alapításánál szemmel tartott feladatához képest ebben a szellemben fogja működését folytatni: megelégedéssel vette tudomásul“.

*

A legsúlyosabban érintette intézetünket a kommunizmus, mert a tanácsköztársaság nyomban megalakulása után 1919 július 1-ére véglegesen feloszlatta intézetünket, április hóban tíz napon

át inventálta és teljesen liquidálta, minden vagyonát lefoglalta, készpénzét elvitte. Vezérlő-bizottságunk elnöke erélyes fellépésének köszönhető, hogy nagyhirű könyvtárunk tervbevelt elhurcolását a vörös terror foganatba nem tette. A vallást és annak intézményeit elsősorban üldözőbe vett bolsevizmus különös gyűlölettel fordult szemínáriumunk ellen, melynek vallásos és hazafias működése nagyon bántotta. Iskolánk felosztatásának hatása alatt, továbbá az utánna következő román megszállás és a megszállott területekről való visszatérés akadályai tanulóink létszámát jelentékenyen megapaszította. Bizva a magyar nemzet géniuszában és hitfeleketünk erkölcsi erejében, hisszük, hogy az elszenvedett sebeket orvosolni és a támadt nehézségeket leküzdeni fogjuk. Iskolánk látogatottsága máris javulást mutat. A tudományos és vallásos szellem ismét jogaiba lépett és a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium a mindenkor tapasztalt jóindulattal támogatja az intézetre vonatkozó rekonstrukciós munkát.

*

Hallgatóink és tanulóink kivették részüket a haza védelmében. Tényleges katonai szolgálatot teljesítettek a világháborúban a következő tanulóink: Bráf Sándor, Braunstein Jakab, Dávidovits Géza, Farkas Dezső, Grosinger József, Klein Ödön, Landmann Dezső, Schwarz Dávid, aki elesett az orosz harctéren, Weeg Mór, Weisz Lajos és Zuckermanndl Ernő.

Herzog Sámuel önként vonult be fegyveres szolgálatra, mint hadapród több havi frontszolgálat után orosz fogságba került, ahonnan három év múlva visszatérve, szülővárosa az aradi izr. hitközség vallástanárnak választotta meg. Többi hallgatóink szintén önként jelentkeztek katonai szolgálatra. A nagyméltóságú honvédelmi miniszter ur rendeletére hadikórházakban teljesítettek katonai szolgálatot, mely idő alatt vezérlő-bizottságunk elnöksége a szolgálatot teljesítő hallgatókat jelentékeny anyagi támogatásban részesítette.

*

Az 1918-19. tanévvel intézetünk működésének 42. esztendejét fejezte be.

Az 1918. évi szeptember 1-én tartott alakuló értekezletén a tanári kar jegyzőnek dr. Klein Miksa tanárt választotta meg és a tanári karnak a vezérlő-bizottságban való képviselésével igazgató mellett Balogh Ármin tanárt bizta meg.

Az 1918/19. tanévben kétszer tartottunk rabbiképesítő vizsgálatokat. Első ízben 1919. évi február hó 24—28. napjain, melyekre dr. Ellenbogen Ignác, dr. Klein Ábrahám, dr. Nébel Ábrahám Izsák, dr. Schreiber Ignác és dr. Winkler Ernő bocsáttattak házi dolgozataik és február hó 17-én és 18-án tartott zárthelyi írásbeli vizsgálateaik alapján. A vizsgálóbizottság dr. Hoffer Ármin veszprémi főrabbi és dr. Kiss Arnold budai főrabbi kiküldött vezérlőbizottsági tagokból, továbbá dr. Blau Lajos igazgató, dr. Goldziher Ignác és dr. Guttman Mihály vizsgáló tanárokból állott. A vizsgálóbizottság elnöke dr. Hoffer Ármin veszprémi főrabbi volt.

A március 3-án végbement felavatási ünnepélyen a vizsgálóbizottság nevében dr. Hoffer Ármin főrabbi ur beszédeit intézett az elbocsátandókhoz, mire dr. Schreiber Ignác ur a maga és társai nevében hála- és bucsubeszédet mondott. Azután dr. Blau Lajos igazgató magyar és héber felavató beszéd kíséretében átadta a jelölteknek a rabbiképesítő okleveleket, Hattarákat.

Mivel a tanácskormány 1919. év március havában az intézet felosztatását rendelte el, az 1918/19. tanév végén a felső tanfolyam negyed- és ötödéves hallgatói azzal a kérelemmel fordultak a tanári kar elé, hogy őket a rabbiképesítő vizsgára hocsássa és a vizsga sikeres letevése esetén nekik a rabbiképesítő oklevelet kiadja. A tanári kar az akkori viszonyok nyomása alatt, de főleg könyörületből a szabályok mellőzésével helyt adván a kérelemnek, ennek alapján Eisenberger Géza ötödéves, Friedmann Hilél és dr. Láczer Dénes negyedéves hallgatók bocsáttattak 1919. június hó 30-án a teljes theológia tanári kar részvételével tartott rabbiképesítő vizsgálatra. Az oklevelek avatás nélkül adattak át. A proletárdiktatura bukása után a vezérlőbizottság elnöke az intézeti rend restitúciója érdekében az ilyképen hozzájárulása nélkül kiadott oklevelek érvényét megtámadta és előterjesztésére a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 1920. május hó 20-án 39286/920. II/a sz. a. kelt rendeletével a vizsgák érvényességét meghagyta, de a kiadott diplomákat megsemmisítette és a tudori oklevelek bemutatásától és szabályszerű felavatástól feltételezetten új diplomák kiadását rendelte el.

A felavatottak közül Dr. Ellenbogen Ignácot, Dr. Klein Ábrahámot, Dr. Nébel Ábrahámot, a pesti izr

hitközség hittantanároknak választotta meg. Dr. Schreiber Ignác főrabbiá választatott meg Óbudán, Dr. Winkler Ernő pedig előbb hittantanárrá, majd rabbivá Nagykanizsán.

1919. évi március hó 3-án lepleztük le ünnepélyesen az intézet disztermében intézetünk boldogult nagynevű igazgatójának Dr. Bacher Vilmosnak arcképét. Az ünnepi beszédet Dr. Mezey Ferenc kir. tan. ur a vezérlőbizottság elnöke mondotta, méltatván Bachert mint tanítót, embert, magyar hazafit és a zsidóság tudományának világhírű mesterét.

Üdvözlöttük testvérintézetünk nagynevű igazgatóját Dr. Bánóczy József izr. tanítóképző intézeti igazgató urat 1919. július hó 4-én 70. születésnapja alkalmából.

1918. december hó 12-én elhunyt Dr. Neumann Ede nagykanizsai főrabbi ur az Országos Rabbiegyesület elnöke, vezérlőbizottságunk tagja, intézetünk első neveltje. A tudós és nagytevékenységű főrabbi halála súlyos vesztesége az egész magyar rabbikarnak és intézetünknek, melynek ügyeit minden időben a legnagyobb szeretettel karolta fel. Részvétlevelet intézetünk özvegyéhez, hitközségéhez, melynek 35 éven át hűséges lelkipásztora volt.

Ugyancsak ezen tanévben hunyt el Dr. Szidon Adolf verseczi főrabbi vezérlőbizottságunk régi, hűséges tagja, a tanári karnak és iskolánknak lelkes barátja, ki a rabbiképesítő vizsgálatokon számos ízben vett részt elnöki és vizsgáló-bizottsági tag minőségében. Családjához és hitközségéhez részvétiratot intéztünk.

Érettségi vizsgálatokat nem tartottunk, mert a tanácskormány az érettségi vizsgálatokat eltörölte. A diktatura bukása után a következő tanév elején a megjelent vallás- és közoktatásügyi min. rendelet értelmében megtartottuk az érettségi vizsgálatokat.

A vezérlőbizottság tagjainak névsorát az A) alatti, a tanári kar tagjait B) alatti jegyzék tünteti fel.

A hallgatók és tanulók számát, nevét és születési helyét a C) alatti melléklet tartalmazza, az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetelét a D) alatti melléklet mutatja ki.

Az Écz Chájim segélyző egylet működéséről az intézet javára tett egyéb adományokról és ösztöndijokról valamint a diákasztalról az E) alatti melléklet számol be.

Az intézeti könyvtár statisztikáját az F) alatti melléklet mutatja.

A kiirt pályatételek közül a következőkre érkeztek be pályaművek :

A báró Schey Fülöp alapból „A munkás jogai és kötelességei a talmud szerint“. Pályadijnyertes szerző: Dr. N é b e l Á b r a h á m.

A Steinfeld-féle alapból: „R. Jóm Tób b. Ábrahám Isbili élete és művei“. Ugyanezen alapból kiirt: „A bányászat a bibliában“. Mindkét pályaműnek nyertes szerzője: Wallenstein Zoltán hallgató. A Dr. Weisz Miksa tanár ur által felajánlott pályadíjból kiirt: „Állatképek a bibliában“. Pályadijnyertes szerző: Hevesi Ferenc hallgató.

Társzuke miatt az ítéleteket ez alkalommal nem közölhetjük.

1919/20. tanév.

Az 1919/20. tanévvel intézetünk működésének 43. esztendejét fejezte be.

Az aug. 28-án tartott alakuló értekezleten a tanári kar jegyzőnek Dr. Klein Miksa tanárt választotta meg és a tanári karnak a vezérőlbizottságban való képviselővel az igazgató mellett Balogh Ármint tanárt bizta meg.

1920. évi január hó 20-án, amely napon az entente hatalmak tudatták Magyarországgal a súlyos békefeltételeket, gyászistentiszteletet tartottunk, amelyen Dr. Klein Miksa tanár héber imát mondott. 1920. május hó 15-én a szombati istentisztelet keretében Dr. Klein Miksa tanár héber imát mondott Magyarország területi integritásáért.

*

Az 1919/20. tanévben jelölt nem lévén, rabbiképesítő vizsgálatot nem tartottunk.

Az 1918/19. tanévben elmaradt érettségi vizsgálatokat az 1919/20. tanév szeptember havában tartottuk meg és pedig a héber érettségi vizsgálatot 1919. szept. 5-én és 6-án, a szóbeli érettségi vizsgálatokat a gimnáziumi tárgyakból szept. hó 8-án tartottuk Dr. Krompaszky Miksa igazgató ur elnöklete alatt, kit a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur őnagyméltósága a tanterület, főigazgató ur helyettesítésével bizott meg-

Az érettségi vizsgálatot 2 növendék jeles, 3 pedig jó eredménnyel tette le.

Az 1919/20. tanév héber érettségi vizsgálatot május hó 6-án, a szóbelit 8-án tartottuk meg Dr. Hevesi Simon főrabbi ur elnöklete alatt. A szóbeli érettségi vizsgálatot a gimnáziumi tárgyakból június hó 29-én tartottuk W al t h e r B é l a tankerületi főigazgató ur elnöklete alatt. Az érettségi vizsgálatot 3 tanuló jeles eredménnyel tette le, 3 pedig egyszerűen érettnek nyilvánított.

Üdvözlöttük Dr. K i s s A r n o l d budai főrabbi urat, vezérlőbizottságunk tagját 1920. május hó 6-án papi működésének 25 éves jubileumán és L a z a r u s A d o l f hitközségi főkantor urat, intézetünk énektanárát működésének 30 éves jubileuma alkalmával.

1920. évi március hó 12-én elhunyt Dr. K o h n S á m u e l a pesti izr. hitközség főrabbiája. A nagytudományu férfinak elévülhetetlen érdemei vannak intézetünk létesülése és első szervezetének megállapítása körül. A vezérlőbizottságnak hosszú éveken át tagja volt és 1899—1907. években önzetlen lelkesedéssel tanította a felső tanfolyamon a homiletikát. A temetésen részt vett a tanári testület és özvegyéhez valamint a hitközség előljáróságához részvétiratot intézett.

Ugyancsak részvétünket fejeztük ki a pesti izr. hitközség előljáróságának Dr. W e i s z b u r g G y u l a főtitkár ur halála alkalmával. Intézetünk e jeles neveltjének emlékét is kegyelettel fogjuk megőrizni. Dr. S c h ö n w a l d K á r o l y tapolczai főrabbi egykori tanítványunk halála alkalmával részvétünket fejeztük ki a tapolczai izr. hitközségnek, melynek hosszú éveken át jóságos lelkipásztora volt.

Részvétünket fejeztük ki a zalaegerszegi hitközségnek E n g e l s m a n n I z r á e l rabbi ur halála alkalmával.

A zsidó tudományt súlyos veszteség érte e tanévben. Alig üdvözlöttük a boroszlói rabbiszemináriumot B r a n n M. tanárnak 70. születésnapja alkalmával, máris részvétünket kellett kifejezni a zsidó tudomány e jeles képviselőjének halála fölött.

Részvétünket fejeztük ki a berlini rabbiszemináriumnak fiatalon elhunyt tudós tanárának Dr. S p e r b e r J a k a b halála alkalmával.

Régebbi tanítványaink közül Dr. J u n g e r M ó z e s (előbb Siklóson) főrabbiává választatott Zalaegerszegen, Dr. B e r n á t h M i k l ó s a pesti izr. hitk. vallásánára főrabbiává Tapolczán és Dr. P é n e r M i k l ó s budai vallásánár főrabbiává választatott Sümegen.

Grüner Henrik ur magyarkanizsai lakos 10,000 (tízezer) koronás életbiztosítási kötvényét intézetünk részére rendelte alapítványként.

Dr. Goldberger Izidor tatai főrabbi ur 600 koronát küldött be hozzánk azon rendeletessel, hogy ezen összegből pályakérdést tüzzünk ki. A tanári kar a következő talmudi kérdést tüzte ki: צדקה והסד שבצבור לפי ההלמוד (Nyilvános jótékonyosság a talmudban).

A vezérlőbizottság és a tanári kar névsorát a hallgatók és tanulók számát, nevét és születés helyét az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetelét, az Écz Chájim segítő egyesület működését, az intézeti könyvtár statisztikáját az A—F) alatti melléletek megfelelő rovatai mutatják.

A tanév ünnepélyes bezárását június hó 15-én tartottuk.

1920/21. tanév.

Az 1920/21. tanévvel intézetünk működésének 44. esztendejét fejezte be.

A szept. 1-én tartott alakuló értekezleten a tanári kar jegyzőnek Dr. Klein Miksa tanárt választotta meg és a tanári karnak a vezérlőbizottságban való képviseletével igazgató mellett Balogh Ármin tanárt bízta meg.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Dr. Klein Miksa rendkívüli tanárt az 1920. dec. 1-én 153,420/II. sz. a. kelt rendeletével 1919. jan. 1. hatállyal a VII. fiz. osztályba rendes tanárrá léptette elő.

Dr. Láczer Dénes, ki a rabbiképesítő vizsgálatot az 1918/19. tanév végén tette le, a fennálló szabályok értelmében 1921. április 7-én rabbivá avattatott. Az avató ünnepélyen Dr. Kiss Arnold budai főrabbi ur intézett beszédet a jelölhöz, mire Dr. Láczer Béla hála- és bucsubeszédet mondott, majd Dr. Blau Lajos igazgató magyar- és hébernyelvű avatóbeszédben átnyújtotta a felavatottnak a rabbiképesítő oklevelet. Eisenberger Géza és Friedmann Hillél urak később fognak avattatni.

Dr. Láczer Dénest a pesti izr. hitközség hittantanárnak választotta meg.

A régebbi tanítványok közül Dr. Weisz Miksa, intéze-

tünk megbizott tanára, a pesti izr. hitközség központi rabbiságának tagjává neveztetett ki; Dr. Farkas József, a pesti izr. hitk. vallástanára körzeti rabbivá a IX. kerületbe; Scheiber Lajos körzeti rabbivá a VIII. kerületbe; Dr. Engelsmann Izidor, a pesti izr. hitközség vallástanára vallásoktatási felügyelővé; Dr. Kálmán Ödön (előbb Jászberényben) Kőbányán, Dr. Borsodi József (előbb Nagyatádon) Kecskeméten, Dr. Guttmann Simon, a pesti izr. hitk. vallástanára Szentesen, Dr. Kun Lajos, pesti vallástanár Jászberényben, Dr. Kiss Henrik (előbb Muraszombaton) Ujvidéken főrabikká választottak és Dr. Hirschler Ignác szegedi vallástanár a pesti izr. hitközség vallástanárává választott meg.

1921. évi április 29-én töltötte be Dr. Blau Lajos igazgató a zsidó tudomány művelésének és tanításának szentelt élete 60. évét. A pészach ünnep miatt a tanári testület, a hallgatóság és tanulótság április 27-én összegyűlt az intézet disztermében, ahol Balogh Ármín tanár meleg beszédben tolmácsolta a tanári kar jókívánságait, mire dr. Blau igazgató meghatottan mondott köszönetet.

Másnap április 30-án dr. Blau igazgató váci-utcai lakása lélekemelő ünnepély színhelye volt. Barátai és tisztelői, zsidó irodalmi és kulturális intézmények vezetői felkeresték otthonában a zsidó tudományok nagy mesterét, hogy ragaszkodásuknak és szeretetüknek kifejezést adva fejezzék ki jókívánságaikat. Legelsőknek az ünnepélyt előkészítő bizottság, valamint a pesti rabbinatus nevében Dr. Fischer Gyula pesti főrabbi ur tartott héber üdvözlő beszédet, majd átnyújtott az ünnepeltnek egy művészi kivitelű, pergamentre írott üdvözlő feliratot. A felirat Dr. Guttmann Mihály tanár műve, a művészi rész Seelenfreund Salamon munkája. Ezután Dr. Mezey Ferencz ur vezérlőbizottság elnöke a vezérlőbizottság, Dr. Hevesi Simon főrabbi ur az Országos Rabbiegyesület és az Omike nevében, Dr. Bánóczi József ur az izr. tanítóképző intézet és az Imit üdvözlését tolmácsolta. Dr. Kiss Arnold budai főrabbi ur a pestvidéki rabbik nevében, Dr. Fényes Mór ur pedig a pesti izr. hitk. vallásoktatók nevében mondott üdvözlő beszédet. A pesti izr. hitközség üdvözlését Dr. Gábor Gyula főitkár ur tolmácsolta. A pesti izr. hitk. alapítványi főgimnázium nevében Dr. Heller Bernát igazgató ur, a polgári fiuiskola nevében Stern Ábrahám igazgató ur, a leányiskola nevében Schichtanz Ármín igazgató ur, az izr.

tanítóegyesület nevében Tolnai I. Béla ur beszélt. A zsidó főiskolai hallgatók üdvözlétét fejezte ki Hevesi Ferencz, a jelenlegi hallgatók nevében Dr. Wallenstein Zoltán, a tanulók nevében Kohn Zoltán mondtak üdvöző beszédet.

A vidéki rabbik, valamint a külföldi rabbiképzők tanári karai levélben, illetve sürgönyben fejezték ki üdvözlétüket.

Az 1920—21. tanévben súlyos veszteségek érték intézetünket a vezérőlbizottság három kiváló tagjának elhalálózásával.

1920 szept. hó 21-én költözött el az élők sorából Winterberg Gyula udv. tan. úr, a pesti chevra kadisa kiváló elnöke, vezérőlbizottságunk tagja. Halálakor részvétünket fejeztük ki a pesti chevra kadisa előljáróságának.

Nagypéli Sternthal Salamon, ki hosszú éveken át lelkes tagja volt a vezérőlbizottságnak, elhunyt. Családjához részvétlevelet intéztünk.

1921. március hó 15-én elhunyt Dr. Steiner Jakab székesfehérvári főrabbi. A tudós és kötelességérzettől mélyen áthatott férfiú sok éven át volt tagja a vezérőlbizottságnak és ezen minőségben több ízben működött közre a rabbivizsgálatokon. Hitközségéhez és családjához részvétlevelet intéztünk.

E lelkes férfiak érdemeit a tanári kar értekezlete jegyzőkönyvben örökítette meg és emléküket intézetünk mindenha kegyelettel fogja megőrizni.

Meleg szavakkal üdvözlöttük Dr. Horovitz S. boroszlói szemináriumi tanárt tanári működésének 25. évfordulóján, de egy pár hónappal később nagy fájdalunknak adtunk kifejezést e nagynevű tudós tanár korai ethunytá fölött.

A pesti izr. hitközség előljárósága a lefolyt tanévekben is megbizott több felső tanfolyambeli hallgatót polgári- és középiskolában való hittanítással.

A nagyméltóságú m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium és más hazai hatóságok a lefolyt tanévekben és vallási kérdésekben szakvéleményeket kértek a tanári kartól.

Az 1920/21. tanévi héber írásbeli érettségi vizsgálatot 1921. évi május hó 15-én, a szóbelit május hó 17-én tartottuk meg Dr. Venetianer Lajos főrabbi elnöklete alatt. Május hó 18., 19. és 20. napjain voltak az írásbeli érettségi vizsgálatok a gimnáziumi tárgyakból. A szóbeli érettségi vizsgálatot 1921. július hó 1-én tartottuk Dr. Pintér Jenő tankerületi főigazgató ur

elnöklete alatt. Az érettségi vizsgálatot három tanuló jó eredményel tette le, 1 egyszerűen érett lett.

Az I. és II. éves hallgatók az alap-, illetve elővizsgálatokat június hóban tették le.

Az egyetem közgazdaságtudományi karának 1920. október hó 31-én tartott megnyitó ünnepélyén iskolánkat Dr. Blau Lajos igazgató képviselte.

Az 1921. május hó 28-án tartott országos Apponyi-ünnepélyen intézetünk képviselőjében Dr. Blau Lajos igazgató és Dr. Bloch Henrik tanár jelentek meg.

A tanítás a lefolyt három tanév egyikében sem folyt zavartalanul. Spanyoljárvány és szénhiány miatt kénytelenek voltunk hosszabb szüneteket tartani. Az 1920/21. tanévben nov. 1.—márc. 15-ig szüneteltek az előadások, de a fővárosban maradt tanulókat, valamint a hallgatókat a tanárok lakásaikon rendszeresen tanították.

Az oktatás átnézete, az előadott tananyag ismertetése helyszüke miatt jelen értesítőből elmarad. A tanítás a megállapított tanterv szerint folyt. Új tárgyként tanított a felső tanfolyamban az 1918/19. tanévtől kezdve heti 2 órában német kollegium. Előadó tanár: Dr. Fischer Gyula főrabbi, továbbá az új középiskolai „Rendtartás“ értelmében az alsó tanfolyam IV-ik osztályában egészségtan heti 2 órában. Tanította: Dr. Reich Lajos ur, továbbá az V. osztályban közgazdaságtani, illetve társadalomtudományi ismeretek heti két órában. Tanította: Balogh Ármin tanár.

Több nagyobb alapítványról számolhatunk be.

1. Özv. Dr. Bacher Vilmosné szül. Goldziher Ilona úrnő 10.000 (tízezer) koronás alapítványt tett férje nevére.

2. Dr. Bein Kornél úr néhai szülei Bein Károly és neje szül. Freund Stefánia emlékére 10.000 (tízezer) koronás alapítványt.

3. Bacher Emil vezérigazgató úr három alapítványt létesített és pedig egy 30.000 (harmincezer) koronásat saját és felesége nevére, 30.000 (harmincezer) koronásat szülei néhai Bacher Simon és neje szül. Tedesco Dorottya emlékére, egy 40.000 (negyven-ezer) koronásat Pál fia nevére.

4. Kohn M. 20.000 (huszezer) koronát hagyott végrendeletileg intézetünkre.

A nagylelkű adakozóknak, tanulóink jószívű pártfogóinak e helyen is meleg köszönetet mondunk.

E helyen hálásan emlékezünk meg tiszasülyi Polnay Jenő úr önmagyméltóságáról, aki mint a Joint Distribution Committee magyarországi bizottságának elnöke szeretettel karolta fel növendékeink segélyezési ügyét. 1920. évi nov. 27-től 1921. június hó 20-ig ebédrel látta el tanulóinkat és hallgatóinkat a zsidó egyetemi hallgatókkal együtt az Omike mensahelyiségében. Több növendékiünk rendszeres havi segélyezésben is részesült nevezett bizottság részéről, sokan ruha és fehérnemű segélyt is kaptak. Hálás köszönetet mondunk ezért elsősorban Dr. Mezey Ferencz kir. tanácsos úrnak, a vezérlőbizottság elnökének, ki fáradságot nem ismervé minden segélyt kieszközölt növendékeink számára.

A vezérlőbizottság tagjainak névsorát az A) alatti, a tanári kar tagjait a B) alatti jegyzék tünteti fel.

A hallgatók és tanulók számát, nevét és születési helyét a a C) alatti melléklet tartalmazza, az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetelét a D) alatti melléklet mutatja ki.

Az Écz Chájim segélyző egyesület működéséről, az intézet javára tett egyéb adományokról és ösztöndíjakról, valamint a diákasztalról az E) alatti melléklet számol be.

Az intézeti könyvtár statisztikáját az F) alatti melléklet mutatja.

A Dr. Goldberger Izidor tatabányai úr által ajánlott pályadíjból kiírt „Nyilvános jótékonyosság a talmudban“ pályatételre egy dolgozat érkezett be, melynek pályadíjnyertes szerzője: Weisz Lajos II. éves hallgató. Az ítéletet térszűke miatt nem közölhetjük.

Az 1921--22. tanévre a következő pályatételek tüzetnek ki:

1. A Steinfeld Antal féle alapból: „Salamon ibn Verga Sébet Jehuda című krónikájának forrásai és kritikája.“ A pályadíj az alapból 486 korona, amely 1000 koronára egészített ki.

2. A báró Schey Fülöp féle alapból: „A szándékosság és szándéknélküliség a halákában דברים שבלב, דבר שאינו מתכוון A pályadíj az alapból 552-90 korona, mely 1000 koronára egészített ki.

Az Országos Rabbiképző Intézetben felavatott rabbi Bacher Vilmos alapítványából: „Pechy Simon zoltárfordításának és magyarázatának forrásai.“ Pályadíj az alapból 500 korona, amely 1000 koronára egészített ki.

4. A Kaufmann Dávid féle alapból: „Hasonlítassék össze a karaita fordítók terminológiája a Tibbonidákéval.“ Nevezetesen tekintetbe veendő a Tóbia b. Mózes fordítási munkája a Széfer neimoth — muhtavi — kiadott részeiben, ugymint a Jehosua b. Jehuda Széfer hă'arajoth ed. Markon. Az általános tárgyalás kapcsolatában az eredmény betűsorosan összeszedendő. Pályadíj az alapból 480 korona, mely 1000 koronára egészítették ki.

A pályamunkák lapszámozva, idegen kéztől irva és jeligével ellátva, mely a szerző nevét tartalmazó borítékra is felirandó, 1922. május hó 15-ig nyújtandók be a tanári kar jegyzőjének.

Az 1920—21. tanévet 1921. június hó 29-én hazafias ünnepellyel fejeztük be. Az ünnepi beszédet Balogh Ármín tanár mondta, kifejtvén az ifjúságnak az igazi hazaszeretet fogalmát. Kaiser Mór, Waldmann Ernő és Beneschofszky Imre tanulók szavalata után az igazgató buzdító szavai zárták be a lélekemelő ünnepélyt.

Az 1921—22. tanév f. évi szeptember hó 1-én kezdődik. A beiratások felvételi-, pótló- és javító vizsgálatok határideje: szeptember 1., 2., 4.

A)

A Ferencz József Országos Rabbiképző Intézet vezérlőbizottsága:

Elnök: **Dr. Mezey Ferencz**, kir. tanácsos.

Budapesti tagok:

Adler Lajos.

Dr. Bánóczy József, az orsz. izr. tanítóképző intézet igazgatója,
a vezérlőbizottság előadója.

Báró dirstai Dirstay Béla.

Dr. Feleki Béla ügyvéd, a pesti izr. hitk. oktatásügyi előljárója.

Dr. Fischer Gyula, a pesti izr. hitk. főabbija.

Dr. Hevesi Simon, a pesti izr. hitk. főabbija.

Dr. báró Kohner Adolf, udvari tanácsos, a m. izr. kézmű- és
földmivelési egyesület elnöke stb.

Dr. Mezei Mór, a magyarországi izraeliták országos irodájának
elnöke.

Székely Ferencz, udv. tanácsos, a pesti izr. hitközség elnöke.
Csepeli Weisz Manfréd báró, gyáros.

Vidéki tagok:

Báró Hatvany-Deutsch Béla, Sárovar.

Dr. Hoffer Ármin főrabbi, Veszprém.

Dr. Kecskeméti Lipót főrabbi, Nagyvárad.

Dr. Kiss Arnold főrabbi, Buda.

Dr. Venetianer Lajos főrabbi, Ujpest.

Freund József, *ezidőszerint Szeged.

B)

A tanári kar tagjai: Igazgató: **Dr. Blau Lajos.****a) Theologiai tanárok:**

- Dr. **Blau Lajos** igazgató, tanította a felső tanfolyamon a talmudot és a zsidók történetét; az intézet könyvtárosa.
- Dr. **Fischer Gyula** pesti főrabbi, tanította a felső tanfolyamon az exegetikus irodalmat és midrást és tartotta a német kollegiumot.
- Dr. **Goldziher Ignác**z, udv. tanácsos, egyetemi nyilv. rendes tanár, tanította a felső tanfolyamon a zsidó vallásbölcse-szetet.
- Dr. **Guttman Mihály**, tanította a felső tanfolyamon a szer-tartástant, héber stílusgyakorlatokat, az alsóban a talmudot és a pentateuchust.
- Dr. **Hevesi Simon** pesti főrabbi, tanította a felső tanfolyamon a homiletikát.
- Dr. **Klein Miksa**, tanította az alsó tanfolyamon a szentírást, talmudot, héber és aram nyelvtant és a zsidók történetét; a tanári kar jegyzője.
- Dr. **Venetianer Lajos** ujbpesti főrabbi, tanította a felső tan-folyamon: A zsidó felekezet jogviszonyait és a hitoktatás módszertanát; az alsóban: a rendszeres zsidó vallástant.
- Dr. **Weisz Miksa** pesti rabbi és vallástanár, tanította a felső tanfolyamon a bibliai tudományokat.

b) Gimnáziumi tanárok:

Balogh Ármin, tanította a magyar nyelvet és irodalmat az összes osztályokban, a magyarok történetét az V. osztály-ban, a világtörténetet két osztályban, politikai földrajzot a

IV. osztályban, a bölcészetet a IV. és V. osztályban és az 1920/21. tanévtől közgazdaságtant, ill. társadalomtudományi ismereteket.

Dr. Bloch Henrik, tanította a német nyelvet az összes osztályokban, a görög nyelvet négy osztályban, a világtörténetet két osztályban.

Dr. Dercsényi Móricz, tanította a latin nyelvet az összes osztályokban, a görög nyelvet egy osztályban.

Hausbrunner Vilmos, tanította a számtant az összes osztályokban, a természettudományt az I., II., III. osztályban, a természettant a III., IV., V. osztályban.

*

Lazarus Adolf főkántor, tanította az éneket az összes osztályokban.

Róna Ármin, tanította a tornát az 1918/19 tanévben, 1919/20 1920/21. tanévben pedig Szántó Ármin.

Dr. Reich Lajos, tanította az egészségtant a IV. osztályban.

*

Iskolaorvos: Dr. Mangold Gyula, Bulyovszky-u. 16.

*

Iskolaszolgák:

Smaregla Ferenc, kezelő altiszt.

Müller András, fűtőszolga.

C)

A hallgatók és tanulók névjegyzéke.

Azon tanulók, kiknek neve csillaggal van jelölve, az iskolaév közben elmaradtak.

A felső tanfolyam hallgatói:

N é v	Születési helye	1918/19	1919/20	1920/21
Ellenbogen Márton	Batrovzce, Szerém megye	I*	—	—
Eisenberger Géza	Jánosháza, Vas megye	V	—	—
Farkas Dezső	Fancsika, Ugocsa vármegye	I	II	III*
Frischmann Dávid	Sárospatak, Zemplén megye	I*	—	—
Ginczler Hermann	Kisvárdá, Szabolcs megye	I*	—	—
Guttman Sándor	Budapest	..	—	I
Goitein Zsolt	Budapest	II*	—	—
Grosinger József	Csengerujfalu, Szatmár m.	—	I*	—
Hercog Samu	Arad	I*	—	—
Hevesi Ferenc	Lugos, Krassószörény m.	II	III	IV
Hirsch Márton	Mezőszilvás, Kolozs m.	IV*	—	—
Händler Salamon	Nátáfalva, Zemplén megye	IV*	—	—
Klein Ernő	Szatmárnémeti, Szatmár m.	I*	—	—
Láczér Dénes	Czegléd	IV	—	—
Neumann Ferenc	Abaujszántó	—	—	I*
Partos Ferenc	Dunaföldvár, Tolna megye	I*	—	—
Reinitz Hermann	Mezőgecse, Bereg megye	V	—	—
Rosenbaum Géza	Budapest	II*	—	—
Rosenwasser Emanuel	Krakó	—	—	I
Sándor Illés	Budapest	—	—	I
Schwarz Mór	Budapest	—	—	I
Strausz Hermann	Dés	IV*	—	—
Trebitsch Jenő Dr.	Budapest	V	—	—
Weisz Lajos	Napagéd, Morvaország	—	I	II
Weiszberg Dezső	Tolcsva, Zemplén megye	I*	—	—
Weiszburg Sándor	Tolcsva, Zemplén megye	I*	—	—
Dr. Wolf József	Budapest	III	IV	V

Az alsó tanfolyam tanulói:

N é v	Születési helye	1918/19	1919/20	1920/21
Adler György	Hatvan, Heves megye	II	III*	—
Band Hugó	Lakompak, Sopron megye	—	I	II
Beneschofsky Imre	Budapest	II	III	IV
Blumenfeld Ármin	Mármarosziget	V*	—	—
Braunstein Jakab	Iszka, Mármaros megye	II	III	IV
Diamant Elemér	Avasfelsőfalu, Szatmár m.	III*	—	—
Ehrlich Ármin	Kajáta, Sáros megye	I	—	—
Fábián Tibor.	Nyiregyháza	—	—	I
Feldmár Ernő	Komáromszpéter, Komárom m.	—	—	II
Fisch Adolf	Tarpa, Bereg m.	I*	—	—
Frenkel Dezső	Tasnád, Szilágy m.	III	IV	V
Frenkel Jenő	Tasnád, Szilágy m.	III	IV	V
Friedmann Jakab Mór	Kisszeben, Sáros m.	II	III*	—
Fülöp Zoltán	Érselinde, Bihar m.	I*	—	—
Fürst Izrael	Magyarneemegye, Besztercen. m.	III*	—	—
Gottlieb Elek	Héthárs, Sáros m.	IV	V	—
Gut Imre	Kéthely, Somogy m.	IV	V	—
Guttman Dezső	Roskovány, Sáros m.	V*	—	—
Guttman Henrik	Csongrád	I	II	III
Guttman Sándor	Budapest	IV	V	—
Günczler Péter	Erdőbénye, Zemplén	II	—	—
Hager Ármin	Felsővisó, Mármaros m.	II	—	—
Kaiser Mór	Vágsellye, Nyitra m.	II	III	IV
Klein Andor	Budapest	—	—	I
Klein Hugó	Nagymihály, Zemplén m.	III	—	IV
Klein Móric	Tolcsva, Zemplén m.	IV	V	—
Kohn Zoltán	Budapest	III	IV	V
Kopp Vilmos	Héthárs, Sáros m.	IV	V	—
Lanxner Dávid	Gödemesterháza, Maros T. m.	III	—	—
Lanxner Mór	Gödemesterháza, Maros T. m.	I	II	II
Löwy Imr ^e	Tab, Somogy m.	I	—	—
Mandel Miklós	Apostag, Pest m.	—	—	I
Mandel Sándor	Apostag, Pest m.	—	—	I
Nagel Béla	Verbó, Nyitra m.	II	—	—
Neumann Ferenc	Abaujszántó, Abauj m.	IV	—	—
Rosenwasser Emanuel	Krakó	IV	V	—
Schleifer Jenő	Zwernitza, Oroszország	II	III	IV
Schönstein Jenő	Erdőbénye, Zemplén	I*	—	—

N é v	Születési helye	1918/19	1919/20	1920/21
Steindler Samu	Gercsely, Zemplén m.	V	—	—
Stehr Hugó	Kisszeben, Zemplén m.	II	III*	—
Strasser Fülöp	Budapest	V	—	—
Stuhlberger Lajos	Erdőbénye, Zemplén m.	II	III*	—
Szameth Náthán	Berzevize, Sáros m.	V	—	—
Tessler Ernő	Budapest	V	—	—
Waldmann Ernő	Bátorkeszi, Esztergom m.	II	III	IV
Weil Arthur	Szinyefő, Sáros m.	I*	—	—
Weisz Lajos	Napagédli, Morvaország	V	—	—
Williger Lajos	Nyirmada, Szabolcs	—	—	I*

D)

Az alsó tanfolyam tanulóinak előmenetele.

1918/19 tanév.

Osztály	Jeles	Jó	Elégséges	Javító vizsga	Osztály ismétlés	Összesen
I.	2	—	1	1	2	6
II.	1	8	3	—	—	12
III.	—	6	1	—	—	7
IV.	1	3	2	—	—	6
V.	—	3	2	—	—	5

1919/20 tanév.

Osztály	Jeles	Jó	Elégséges	Javító vizsga	Osztály ismétlés	Összesen
I.	—	—	2	—	—	2
II.	1	—	—	1	—	2
III.	—	3	2	—	—	5
IV.	—	3	1	—	—	4
V.	2	2	2	—	—	6

1920/21 tanév.

Osztály	Jeles	Jó	Elégséges	Javító vizsga	Osztály ismétlés	Összesen
I.	1	2	1	—	—	4
II.	—	1	1	2	—	4
III.	1	—	—	—	—	1
IV.	—	4	2	—	—	6
V.	—	2	2	—	—	4

E)

Az „Écz Chájim“ segélyző egyesület kimutatása az 1918/19., 1919/20. és 1920/21. tanévekről.

Az „Écz Chájim“ segélyző egyesület elnöksége hálás köszönetet mond azon nagylelkű adakozóknak, akik a lefolyt 3 évben adományaikkal az egyesületet támogatták. A választmány tagjai a tanári karon kívül: Adler Gyula, Dr. Bánóczy József, Blücher József, Eisler Samu, Gara Emil, Handler Jónás, dr. Mezey Ferenc.

Bevételek:

Tagsági díjak	K 12.765.—
Rendkívüli adományok	K 24.422.—
Templomi adakozások	K 14.940.30
Pesti izr. hitközség hozzájárulása	K 7750.—
Chebra Kadisa hozzájárulása	K 2000.—
Kamatok és szelvények	K 17.138.46
Összesen	<u>K 79.015.75</u>

Kiadások:

Rendes havi segélyek.	K 29.532.—
Reggeli	K 5442.08
Rendkívüli segélyek	K 7324.—
Rendkívüli kiadások	K 4207.74
Ösztöndíjak	K 580.50
Költségek, inkasszók stb.	K 5403.36
Összesen	<u>K 52.489.48</u>
Összes bevételek	K 79.015.75
Összes kiadások	<u>K 52.489.48</u>
Vagyonszaporulat	K 26.526.27

Ujabb alapítványok, adományok és gyűjtések :

Bacher Emil és neje készpénzben	K 30.000.—
Bacher Simon és neje készpénzben	K 30.000.—
Bacher Pál készpénzben	K 40.000.—
Kohn Ignác és neje készpénzben.	K 19.710.—
Bein Károly és neje 5½% VII. hadikölcsönben	K 10.000.—
Dr. Fischer Gyula gyűjtése	K 1500.—
Dr. Fischer Gyula gyűjtése	K 2000.—
Dr. Hevesi Simon gyűjtése	K 1000.—
Dr. Hevesi Simon gyűjtése	K 1500.—
Dr. Farkas József rabbi gyűjtése	K 1270.—
Bacher Ernő adománya	K 1270.—
Hőnig Mór gyűjtése	K 2000.—
Bacher Emil adománya	K 5000.—
Orsz. Izr. Ősztündij Egylet	K 3000.—
Neumann Antal adománya	K 2500.—
Wertheimer Adolf igazgató adománya	K 2000.—

(Kisebb tételek helyszűke miatt nem részleteztetnek.)

Értékpapírállomány 1921. július hó :

K 13.600.—	4½% Pesti m.ker. bk. zlv. à	87.—	K 11.832.—
K 94.200.—	4 % „ „ „ „ „ „ à	76.—	K 71.592.—
K 1000.—	4 % „ „ „ „ közs. klcs. à	76.—	K 760.—
K 11.000.—	4 % Magy. Földhitelint. à	75.—	K 8250.—
K 5000.—	4 % M. Földteherm. ktv. à	75.—	K 3750.—
K 4000.—	1.6 % Magy. hadikölcsön à	50.—	K 2000.—
K 1000.—	II. 5½% „ „ à	50.—	K 500.—
K 1000.—	IV. 6 % „ „ à	50.—	K 500.—
K 3000.—	VII. 6 % „ „ à	50.—	K 1500.—
K 5000.—	VIII. 5½% „ „ à	50.—	K 2500.—
K 800.—	4 % Máj. járad. osztr. à	30.—	K 240.—
	1 db. 4 % Magy. Jelz. sorsj. à	104.—	K 104.—
	1 db. 4 % „ „ sorsj. nyj. à	50.—	K 50.—
	2 db. Konvertált Jelzál. sorsjegy à	150.—	K 300.—
	Összesen		K 103.878.—

Ehrlich Mózes alap :

K 2000.— 4% Pesti magy. ker. bank zgl. à 76.— K 1520.—

Bauer Zsigmond alap :

K 2000.— 4% Pesti magy. ker. bank zgl. à 76.— K 152.—

K 100.— 4% Magyar korona járadék à 75.— K 75.—

K 400.— II. 5½% Magyar hadikölcsön à 50.— K 200.—

K 427.—

Herzmann Bertalan és neje alap :

K 800.— 4½% Pesti magy. ker. bank zgl. à 87.— K 696.—

K 1000.— II. 5½% Magyar hadikölcsön à 50.— K 500.—

K 1196.—

Dr. Bacher Vilmos pályadíj-alap :

K 2200.— 4½% Pest magy. ker. bk. zgl. à 87.— K 1914.—

K 400.— II. 5½% Magyar hadikölcsön à 50.— K 200.—

K 2114.—

Horovitz Betti alap :

K 600.— 4% januári járadék . . . . à 100.— K 600.—

K 300.— 4, 2% áprilisi járadék . . . . à 100.— K 300.—

K 900.—

Gries Benjamin alap értékpapir :

K 1000.— III. 6% Magyar hadikölcsön à 50.— K 500.—

Dr. Simon József alap :

K 2500.— 4% Magyar koronajáradék à 100.— K 2500.—

Özv. Eppinger Józsefné alap :

K 2000.— V. 6% Magyar hadikölcsön à 50.— K 1000.—

Ifj. Hay Ignác alap:

K 8000.—	4% Magyar koronajáradék .	à 100.—	K 8000.—
K 1300.—	V. 6% Magyar hadikölcsön .	à 50.—	K 650.—
			<u>K 8650.—</u>

Lederer Ábrahám alap:

K 1000.—	4% Magyar földhitelint. záogl.	à 100.—	K 1000.—
----------	--------------------------------	---------	----------

Baumgarten Leó alap:

K 2000.—	4% Magyar jelzáloghitelbk. zgl.	à 100.—	K 2000.—
----------	---------------------------------	---------	----------

Bein Károly és neje alap:

K 10.000.—	VIII. 5 $\frac{1}{2}$ % Magyar hadikölcs.	à 100.—	K 10.000.—
------------	---	---------	------------

Tartozik

Mérleg

	Korona	
Pénztár számla	6063	70
Értékpapír számla	103878	—
Ehrlich Mózes alap értékpapirjai	1520	—
Bauer Zsigmond alap értékpapirjai	427	—
Herzmann Bertalan és neje alap értékpapirjai	1196	—
Dr. Bacher Vilmos pályadij alap értékpapirjai	2114	—
Horovitz Betti alap értékpapirjai	900	—
Gries Benjámín alap	507	—
Dr. Simon József alap	2500	—
özv. Eppinger Józsefné alap értékpapirjai	1000	—
ifj. Hay Ignác	8650	—
Lederer Ábrahám	1000	—
Baumgarten Leó	2000	—
Bein Károly és neje	10000	—
Pesti magyar keresk. bank folyószámla	169746	90
	311495	60

Budapest, 1921.

Eisler Samu s. k., ellenőr

Gara

Megvizsgáltuk és

Adler Gyula s. k.

s z á m l a

Követel

	K o r o n a	
Ehrlich Mózes alap	2000	—
Kaufmann Dávidné alap	2000	—
Makai Emil „	200	—
Bauer Zsigmond „	729	—
Herzmann Bertalan és neje alap	2000	—
Dr. Bacher Vilmos alap	2500	—
Gries Benjámín „	1000	—
Horovitz Betti „	900	—
Dr. Simon József „	2500	—
özv. Eppinger Józsefné alap... ..	1998	85
ifj. Hay Ignác „	9201	72
Lederer Ábrahám „	1000	—
Baumgarten Leó „	2000	—
Rendelkezési „	3272	—
Bacher Emil és neje „	30000	—
Bacher Simon és neje alap	30000	—
Bacher Pál „	40000	—
Kohn Ignác és neje „	19710	—
Bein Károly és neje „	10000	—
Átmeneti tételek	2000	—
Vagyon számla	123,757,76	
Vagyon szaporulat	<u>26,526,27</u>	150284 03
		311495 60

évi június hó.

Emil s. k., pénztáros.

Balázs Pál s. k., könyvelő.

rendben találtuk:

Blücher József s. k.

Ösztöndíjak.

Az elmúlt 3 tanév mindegyikében egy-egy növendék kapta a következő ösztöndíjakat: 1. A dr. Kohn Sámuel-féle 200 K-ást. 2. A Pesti izr. hitközség két a 200 K-ás ösztöndíját. 3. Reich Gábor és Sarolta-féle 400 K-ás ösztöndíjat. Az Izr. Orsz. Ösztöndíjgyelet mindegyik évben 7–7 hallgatónak adott egy-egy ösztöndíjat, az utolsó évben 1000—1000 K-át. Az 1920/21. tanévben dr. Molnár Ernő, a „Remény“ szerkesztője, két 200 K-ás jutalomdíjat adott 2 alsó tanfolyambeli tanuló számára.

F)

Könyvtári statisztika.

	1918-19. év	1919-20. év	1920-21. év
Munkák száma	22692	22802	22838
Kötetszám	35250	35390	35437
Térkép	34	34	34
Könyvtári olvasóteremben olvasott			
könyvek	320	350	420
Látogatók	250	285	330
Kikölcsönzők	200	230	200
Kikölcsönzött könyvek	250	300	335

Gyarapodás.

	1918-1919. év		1919-20. év		1920-21. év	
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet
Vétel útján héber nyelvű	42	47	10	15	5	5
Vétel útján nem héber nyelvű	466	516	63	88	13	24
Ajándék útján	10	10	37	37	18	18
	518	573	110	140	36	47

Az ifjuság ellátásáról.

A seminárium növendékeinek ellátása körüli munka nem egységes, nem rendszeres és fájdalom még mindig hiányzik az a szilárd alap, melyen ezt a vallási, emberbaráti és fegyelmi szempontból egyaránt fontos ügyet tartósan megszervezhetnénk. Az internátus terve az utolsó évek eseményei folytán megakadt, sőt az intézetben folyt menzaserü ellátás is lehetetlenné vált. A Freund József és neje féle alapítványi háznak igénybevétele a lakbér szabályok folytán lehetetlenné vált és a rendkívüli drágaság folytán az intézeti menzát is be kellett szüntetnünk. Máshol kerestünk ifjaink részére ellátást. Az Écz Chájim egyesület is minden lehetőt elkövetett, hogy lakbérsegélyekkel és más szerény szolgáltatásokkal enyhítsen a bajukon, melyek egyedüli gyökeres orvoslását csak egy internátus létesítésében látjuk. Ehhez azonban felekezeti nagy és általános érdeklődésre és áldozatokra van szükség, hogy a meglévő szerény alapokat megnövelhessük és az egész akció gerincévé tegyük. Tavaly az ifjuság helyzete már reménytelennek mutatkozott, mikor azonban amerikai hitestvéreink segítségével intézetünk tanulóira is valóságos megváltássá lett. A Joint distribution committee of America Magyarországon tiszasülyi Polnay Jenő elnöklete alatt bizottságot alakított, mely ifjainkra is kiterjesztette gondját. Csakis ily módon küzdhattunk meg az utolsó esztendő nehézségeivel. Ez évben az O. M. I. K. E. vállalta előnyös és humánus feltételek mellett növendékeinknek ebéddel és vacsorával való ellátását. De még ez a szükséglet is fedezetlen. Válságos helyzetben vagyunk és most az a törekvésünk, hogy az átmenet nehézségein tulessünk. Az e téren szük-

séges alkotó munka alapozásáról nem feledkezünk meg, de egyelőre a nap terhei alatt roskadozunk.

Amikor az utolsó évek szegényes kezelését feltűntető számadásainkat szokott módon itt közzétesszük, a tanév gondjaival terhelten ismét felhívjuk hitközségeink és rabbijaink figyelmét a semináriumi ifjúság ellátásának ügyére. Normális viszonyok között a szükségleteket előteremtettük anélkül, hogy a felekezetet különösen terheltük volna. Most azonban rá kell mutatnunk arra, hogy vallásfelekezetünk testületei és annak tényezői — nagyon kevés kivétellel — mostohán viselkednek rabbisemináriumunkkal szemben és hogy most valóban itt az ideje annak, hogy annyi helyen tanusított áldozatkészségük a hitünk és tudományának eredményes szolgálatában álló egyetlen zsidó főiskolánkkal szemben végre szintén megnyilvánuljon. Erre kérem szeretett hittestvéreink jóakaratu támogatását.

Dr. Mezey Ferencz.

Az Országos Rabbiképző Intézet
menzaalapjának

elszámolása

az 1919/20. tanévről.

Szükséglet.

A rabbiképző menzájának zár-

F. szám	Kelet	T É T E L	Összeg	
			korona	f
	1919	A menza folyó kiadásai:		
1	okt. 23.	Szept. és okt. hónapokról elsz. az igazg.	3.048	—
2	nov. 6.	1919. okt. 19–31-ig elsz. az igazg.	1.494	—
3	nov. 13.	1919. nov. 1–3-ig elsz. az igazg.	369	—
4	dec. 10.	1919. nov. havi elszámolás szerint	935	—
		Bankköltségek:		
5	dec. 19.	Postaköltségek ... .. 1.— K		
	dec. 31.	Órzási díj a banknál ... .. 37.— K	38	25
		Kezelési főlötség	15.802	46
			21.686	71

számadása 1919. dec. 31-én.

Fedezet.

F. szám	Kelet	T É T E L	Összeg	
			korona	f
1	okt. 2.	Az orsz. izr. iskolaalap hozzájárulása az 1919/20. tanév I. felére	5.000	—
2	dec. 18.	A Boschán-féle alap hozzájárulása az 1919. évre	10.000	—
3	dec. 30.	A pesti chevra kadisa hozzájárulása az 1919. évre	2.000	—
4	dec. 30.	A pesti izr. hitközség hozzájárulása az 1919. évre	2.000	—
5		Adományok:		
		Vadász Edétől	10	K
		Hohenberg Ferencről	10	"
		Dr. Hevesi Simontól	500	"
		Hollós Oszkártól	10	"
		Holczer Lajosnéról	500	"
		Dr. Ligeti Miklósról	144	"
		Dr. Weisz Miksa rabbi utján	156	"
		Bálint J.-től	50	"
		Hausbrunner Vilmos tanártól	10	"
		Dr. Fürst I. törzsorvostól	30	"
		Braun I.-től	150	"
		Breuer Mórtól	50	"
		Buchbinder N.-től	25	"
		Kertészről	5	"
		Kunstädterről	50	"
		Hirschbein J.-től	10	"
		Kolbach B.-től	10	"
		Hönig Mór fakereskedőtől	275	"
		Mittelmann B.-től	20	"
		Dr. Blau Lajostól	50	"
		Dr. Klein Miksától	10	"
		Kohn Vilmostól	25	"
		Wolf L.-től	25	"
		Halász Kálmántól	100	"
			2.225	—
6	jún. 30.	Folyószámla kamatok:		
		1919. jan. 1-től jún. 1-ig	226.49	K
		1910. júl. 1-től dec. 31-ig	235.25	"
			461	71
			21.686	71

A rabbiképző intézet menzalapjának

F. szám	Kelet	T É T E L	Összeg	
			korona	f
1	dec. 31.	Pesti Magy. Keresk. Bank folyószámlán		
		Rk 6457. sz. felterjesztésünk és a bank folyószámlája szerint	23.110	54
		A csatolt szűséglet és fedezet kimutatásunk szerint 1919. II. félévi kezelési fölösleg	15.802	46
2		A menza alapjához tartozó értékpapírok :		
		a) 1914. évi I. 6%-os hadikölcsön	40.000	—
		b) 5 ¹ / ₂ %-os VIII. hadikölcsön	30.000	—
3		Angol-Osztrák banknál elh. tak. betét		
		5558. sz. betétkönyvön	1.000	—
4		Országos Izr. Tanítóképző Intézet internátusi alapjából tévesen felvett összeg	6.000	—
			115.913	—

Fenti vagyonkimutatás szerint a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank terézsámadásunkkal egyező lévén, ez számadásunk helyességét bizonyítja. E számképző internátusa alapjából tévesen felvett 6000

A vezérőlbizott-

Dr. Mezey

mérlegszámlája 1919. dec. 31-én.

F. szám	Kelet	T É T E L	Összeg	
			korona	f
1		Az Orsz. Izr. Tanítóképző Intézet internátusi alapjának térítendő összeg	6.000	—
2		A menza tiszta vagyona 1919. dec. 31-én ..	109.913	—
			115.913	—

városi fiókjánál folyószámlán kezelt készpénz összeg 38.913 K, mely összeg adások a miniszteriumhoz felterjesztettek azzal, hogy az Országos Izr. Tanítókorona a menzaalaprak visszatérítendő lesz.

ság elnöksége :

Ferenc s. k. elnök.

F. szám	Kelet	T É T E L	Összeg	
			korona	f
1	1920.	A menza folyó kiadásai:		
	febr. 4.	Június 18–31-ig elszámol az igazgatóság	1224.—	K
	márc. 1.	Február 9–22-ig elszámol az igazgatóság	2057.—	”
	ápr. 2.	Február 22-től március 28-ig elszámol az igazgatóság	3220.—	”
	ápr. 29.	Március 8-tól április 29-ig elszámol az igazgatóság	3997.—	”
	jún. 2.	Április 29-től május 30-ig elszámol az igazgatóság	4430.—	”
	júl. 2.	Június 1-től július 16-ig elszámol az igazgatóság	4700.—	”
	okt. 11.	Szeptember 1-től október 10-ig elszámol az igazgatóság	4150.—	”
	nov. 3.	Október 10–30-ig elszámol az igazgatóság	4246.—	”
	dec. 31.	November 1–30-ig elszámol az igazgatóság	1760.—	”
			29.784	—
2		Bankköltségek:		
	dec. 31.	Örzési díj a banknál	20	—
		Kezelési fölőlség	29.897	—
			59.701	—

számadása 1920. dec. 31-én.

Fedezet.

F. szám	Kelet	T É T E L	Összeg	
			korona	f
1	febr. 4.	Az orsz. izr. iskolaalap hozzájárulásai:		
	okt. 11.	1919/20. tanév II. felére ... .. 5000.— K		
		1920 21. tanév I. felére... .. 5000 —	10.000	—
2	dec. 19.	Boschán-féle alap hozzájárulásai:		
		1920. évre	10.000	—
3	dec. 3.	Pesti chewra kadisa hozzájárulásai:		
		1920. évre	2.000	—
4	dec. 19.	Pesti izr. hitközség hozzájárulásai:		
		1920. évre	2.000	—
5		Pesti izr. hitközség rendkívüli adományai:		
		1920. évre	5.000	—
6		Adományok:		
	márc. 1.	Gábor Ignác tanár	1000.— K	
	márc. 24.	Dr. Weiss Miksa gyűjtése.	250.— "	
	márc. 24.	Dr. Hoifer Ármin veszprémi rabbi	100.— "	
	ápr. 21.	Hönig Mór fakereskedőtől	1300.— "	
	jún. 18.	Grád Sámuel	150.— "	
	" 18.	Névtelen adományozó	6000.— "	
	" 18.	Weisz J.	50.— "	
	" 18.	Weisz Adolf	60.— "	
	aug. 19.	Testvériség Jóték. Egyes. Cleveland Klein		
	okt. 11.	Emma úján	6000.— "	
		Dr. Mezey Ferenc	200.— "	
	" 11.	Ehrenfeld N.	20.— "	
	" 11.	Binéter Mór	50.— "	
	" 11.	Grosz Károly	100.— "	
	" 11.	Nyéki Gyula	200.— "	
	" 11.	Halász Kálmán	100.— "	
	dec. 10.	Dr. Barna Károly	200.— "	
	dec. 24.	Dr. Farkas József kispesti rabbi leánya férjh. alk.	1000.— "	16.780
7		Folyószámla-kamatok:		
	jún. 30.	I. félévi kamatok ... .. 335.— K		
		II. félévi kamatok ... .. 411.—	746	—
8		Kamatszelvények:		
	aug. 9.	40 000 6% I. magy. hadik. ... .. 1199.— K		
	aug. 9.	30.000 5½% VIII. magy. hadik. ... .. 824.— "		
	szept. 21.	30.000 5½% VIII. magy. hadik. ... .. 824.— "		
	dec. 2.	40.000 6% magy. hadik. ... .. 1198.— "	4.045	—
9		Joint Distr. Comitée of America segélye:		
	okt. 15.	1920. V—VI. havára menzaserű ellátásra segélyképen	9.130	—
			59.701	—

Vagyon.

A rabbiképző intézet menzaalapjának

F. szám	T É T E L	Összeg	
		korona	f
1	Pesti Magy. Keresk. Bank folyószámlán: Rk/ . számú felterjesztésünk és a bank folyószámla kivonatai szerint 1919. dec. 31-én ... .. 38.913.— K Szükséglet és fedezet kimutásunk szerint 1920. évi kezelésű fölösleg ... .. 29 897.— „	68.810	—
2	A menza alapjához tartozó értékpapírok: a) 1914. évi I. 6 ^o /o magyar hadikölcsön ... .. 40.000.— K b) 5 ¹ / ₂ ^o /o VIII. magyar hadikölcsön ... .. 30.000.— „	70.000	—
3	Angol-Osztr. banknál elh. takarékbetét: 6558. számú betétkönyvön	1.000	—
4	Orsz. Izr. Tanítóképző Intézet internátusi alapjából tévesen felvett összeg... ..	6.000	—
		145.810	—

Fenti vagyonkimutatás szerint a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank terézvárosi fiókjában, e számadá-

A vezérlőbizott-

Dr. Mezey

mérlegszámlája 1920. december 31-én.

Teher.

F. szám	T É T E L	Összeg	
		korona	f
1	Az Orsz. Izr. Tanítóképző Intézet internátusi alapjának térítendő összeg ...	6.000	—
2	A menza vagyona 1920. december 31-én	139.810	—
		145.810	—

fiókjánál folyószámlán kezelt összeg 68.810 K, mely összeg zárszámadásunkunk he'ességét bizonyítja.

ság elnöksége :

Ferenc s. k. elnök.

A Vezérlő-Bizottság új tagjai.

Az Értesítő nyomása már nagyon előrehaladott volt, úgy hogy az új vezérlő-bizottsági tagok neveit csak itt pótolhatjuk. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter a vezérlő-bizottság elnökének előterjesztésére a következőket nevezte ki a vezérlő-bizottság tagjaivá :

- tisasülyi Polnay Jenő* volt minisztert Budapest.
- enyingi Wertheim Ármin* kerületi elnököt Szfehérvár.
- Dr. Bernstein Béla* főrabbit Nyiregyháza.
- Dr. Büchler Sándor* főrabbit Keszthely.
- Dr. Kicskeméti Ármin* főrabbit Makó.